

Bibliotekerne i Egedal kommune:

Analyse og anbefalinger

Egedal Radikale Venstre

Bibliotekerne i Egedal kommune: Analyse og anbefalinger

Resumé:

Vi får, hvad vi betaler for. En gennemgang af biblioteksområdet udført af Egedal Radikale Venstre viser en klar sammenhæng mellem udgifter til biblioteker og udlån til ikke mindst børn. Samtidig er bibliotekerne helt afgørende for de lokale kulturtilbud.

Egedal kommune ligger allerede helt i bund i hovedstadsområdet, når det gælder udgifter til bibliotekerne. Skæres yderligere fem millioner kroner på bibliotekerne, som et flertal i kommunalbestyrelsen har foreslået, vil Egedal komme helt i bund i Danmark på niveau kommuner som Jammerbugt, Lejre og Assens. Resultatet vil være markant færre udlån til ikke mindst børn, og langt færre lokale kulturtilbud

Egedal Radikale Venstre anbefaler, at den nuværende decentrale struktur med de fire lokale biblioteker i Smørum, Stenløse, Ganløse og Ølstykke opretholdes, men at der spares én million kroner på administration og indførelse af åbne biblioteker som i Ganløse.

I stedet for at udsulte og nedlægge bibliotekerne ønsker vi, at bibliotekerne bruges til at styrke læsningen hos de mindste børn, fastholdes som stærke lokale kulturtilbud og anvendes i en ambitiøs strategi for lokal borgerservice. Det er den vej en stribe kommuner går. Det skal være den nye vision for bibliotekerne i Egedal kommune.

Bibliotekerne i Egedal kommune

Bibliotekerne i Egedal kommune er under pres. Et flertal i kommunalbestyrelsen har vedtaget, at der fra 2011 skal spares ikke mindre end fem millioner kroner på et i forvejen meget beskedent biblioteksbudget.

Det vil betyde markant ringere biblioteker og det vil betyde lukning af et eller flere biblioteker.

Egedal Radikale Venstre peger med denne analyse og anbefalingerne på, at bibliotekerne er vigtige både for vores børn og for kulturen. Og vi skitserer en ny vision, hvor bibliotekerne bruges som spydspids for digital og borgernær offentlig service.

Det kan lade sig gøre.

Biblioteker vigtige for børnene

For børn, småbørnsforældre og mange ældre er nærheden afgørende for brug og udbytte af bibliotekerne.

Næsten halvdelen (44 %) af samtlige udlån er til børn. For hver gang der er 1 udlån pr. voksen borger, er der 3 udlån pr. barn. Børn er bibliotekernes vigtigste "kunde-gruppe", og biblioteket kan bruges som en væsentlig faktor i udviklingen af børns læselyst, læseoplevelser og læsefærdigheder. Forudsætninger, der er grundlæggende for børns udvikling og uddannelse i vidensamfundet.

Både børns vilkår og de medier, vi bruger til at skaffe os viden, er under hastig udvikling og for at bibliotekerne kan leve op til deres opgave, er et tæt samspil mellem biblioteker, forældre, institutioner/skoler og børnene nødvendige. Dette samspil er i høj grad afhængig af nærhed og praktiske samarbejdsmuligheder mellem aktørerne.

Bibliotekerne i Egedal kommune er, indenfor de beskedne rammer, gode til at nå ud til vores børn. Det viser statistikken og det er vigtigt ikke mindst for de svageste læsere blandt børnene. Bibliotekerne hjælper forældre, som af talepædagogen er blevet henvist til at finde sprogstimulerende bøger og assisterer forældre og børn, der f.eks. har læsevanskeligheder, med at finde bøger som er spændende for barnet og passende til deres læsekundskaber, så de får succesoplevelser med læsning hvilket kan have betydning for deres skoleforløb. Samtidig eksperimenteres der med nye samarbejder mellem børneinstitutioner og biblioteker. Det arbejde vil vi styrke og bruge bibliotekerne, til at styrke børnenes læsevner, læselyst og indlæring.

Bibliotekerne vigtige for kulturen

Bibliotekerne i Smørum og Ølstykke er en integreret del af et lokalt kulturcenter, hvor der er foredrag, teater og en række foreningsbaserede aktiviteter. Bibliotekerne viser film, arrangerer teaterforestillinger, samarbejder med DRs Ramasjang og giver Egedals børn mulighed for at deltage i de forskellige tiltag, der kommer derfra. Der arrangeres foredrag og varetages andre oplysningsopgaver til borgere i alle aldersgrupper. F.eks. blev der i "salen" på Ølstykke bibliotek i 2009 gennemført 355 arrangementer fordelt på 260 dage, hvor det hovedsageligt var lokale foreninger i Ølstykkeområdet, der var arrangører.

Efter at HEP huset i Stenløse er blevet taget i brug, er der også her blevet gennemført et stort antal arrangementer, hvor det er lokale foreninger i Stenløse/Veksø området, der er arrangører. Dette understreger behovet for lokal kapacitet til samvær og kulturelle aktiviteter til vore ældre borgere.

Egedal Radikale Venstre ønsker at styrke bibliotekerne som lokale kulturformidlere. Vi kan og skal ikke konkurrere med de store centrale kulturtilbud, der findes i København. Vi kan og skal heller ikke konkurrere med de store centralbiblioteker som allerede findes i København og hovedstadsregionen. Vi skal satse på decentrale tilbud og en lokal kulturpolitik. Det netop udsendte katalog over de planlagte arrangementer på bibliotekerne i første halvår af 2011 viser, hvilken imponerende bredde, vore biblioteker formår at arbejde med. Det fundament skal vi bygge videre på.

Biblioteker og borgerservice

Det offentlige Danmark har vedtaget en digitaliseringsplan, hvor størsteparten af de offentlige servicetilbud skal tilbydes som selvbetjeningsløsninger via Internettet. Det kræver, at borgerne er i stand til at kunne benytte disse ydelser. Det er der mange borgere der endnu ikke er.

I takt med at stadig flere offentlige tilbud og opgaver digitaliseres vil der være et markant behov for borgernær rådgivning i tilgangen til de offentlige servicetilbud. En række opgaver indenfor borgerservice kan derfor leveres digitalt på bibliotekerne under kyndig rådgivning af bibliotekets personale. Bibliotekerne kan blive det læringssted, hvor borgerne kan bruge de digitale tilbud og tilegne sig kompetencer i digitale tilbud.

Dansk Biblioteksforening udgav i marts 2010 rapporten Bibliotek & Borgerservice¹ med en stribe gode erfaringer og anbefalinger til en sådan strategi, og en stribe danske kommuner, herunder Egedal, er i fuld gang.²

---

¹ Se rapporten på <http://www.dbf.dk/Default.aspx?ID=5905>

² Se f.eks. Skanderborg kommune (evalueret i samarbejde med KL):

<http://www.kl.dk/Artikler/70520/2010/04/Borgerservice-pa-bibliotekerne/>; Slagelse kommune:

Bibliotekerne kan hjælpe med at give borgerne redskaber til at agere som fuldbevandede borgere i et moderne, demokratisk og digitalt samfund. Det vil kombinere digitale selvbetjeningsløsninger, med fokus på øget fleksibilitet for borgeren med mulighed for mere "ansigt til ansigt" rådgivning end tilfældet er i dag til såvel stærke som svage borgere. Erfaringerne viser, at især svage, ældre og unge borgere kan få gavn af tilbuddet.

Det er ikke de tunge sagsbehandlingsopgaver der skal løses på bibliotekerne, men striben af lette og digitale tilbud, hvor borgerne kan få hjælp, og dem bliver der stadig flere af. Bibliotekerne kan hjælpe med specifikke forespørgsler, men også afholde kurser om borger.dk og NemID, som borgerne gratis kan deltage i. Her er bibliotekerne i Egedal kommune allerede godt i gang. I fremtiden kan man med videolink forestille sig, at bibliotekerne kan udnyttes til direkte videomøder med sagsbehandlere og administrative medarbejdere både på rådhusene men også i statslige og regionale forvaltninger. Det vil betyde en helt anderledes model for borgerservice der sammentænker centralisering og decentralisering med bibliotekerne som en central aktør.

Tænker vi udlån, kultur og digital borgerservice sammen kan vi få en ny vision for bibliotekerne. Her skal vi gå foran i Egedal kommune. Med et nyt rådhus nær Egedal/Gl. Toftegaard Station vil de fire nuværende biblioteker være ideelt placeret til at yde borgernær hjælp i digital offentlig service.

Bibliotekerne billige

Egedal kommune satser i dag økonomisk meget beskedent på biblioteksområdet og er en af de kommuner i Hovedstadsområdet, der satser mindst. Egedal kommune brugte 476 kr. pr. indbygger i 2009, hvilket var 29 % mindre end gennemsnittet af 28 kommuner i hovedstadsområdet.

Hvis et flertal i kommunalbestyrelsen gennemfører den foreslåede besparelse på 5 mio. kr., vil Egedal være blandt de 10 kommuner i Danmark, der satser mindst på vore biblioteker og vil ligge langt, langt fra alle kommuner i Hovedstadsområdet.

Tabel 1: Biblioteksudgifter og personale i udvalgte kommuner (Basis 2009)

Kommune	Egedal	Egedal efter besparelser på 5 mio. kr.	Ballerup	Furesø	Frederiks-sund	Assens	Jammer-bugt	Lejre
Indbyggertal 1/12010	41.513	41.513	47.652	38.232	44.182	42.054	38.927	26.794
Biblioteksudgifter pr. borger i kr.	476	356	730	613	508	354	330	325
Personale i Antal årsværk	30,6	20	63,1	42	35,2	24,8	18,9	14,7

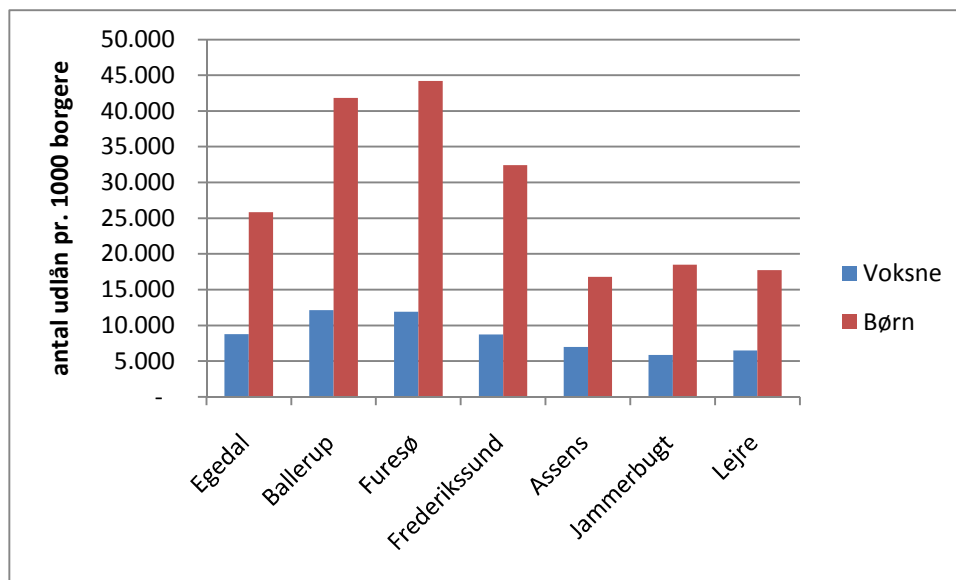
Kilde: Biblioteksstyrelsens statistik

I tabel 1 er Egedal kommune sammenlignet med 3 af vore nabokommuner og 3 af de kommuner, der i 2009 satsede så lavt, som Egedal vil gøre, hvis de foreslåede besparelser på 5 mio. kr. gennemføres.

www.slagelse.dk/NR/rdonlyres/17BDAC35-EEC8-431D-9F30-AD484929A460/39621/141NotatProjektBorgerservicep%25C3%25A5bibliotekerne.pdf ; Herning kommune: <http://www.herning.dk/Borger/Nyheder/2010/November/Ny%20struktur%20for%20Borgerservice.aspx>; Favrskov kommune: <http://www.favrskov.dk/site.aspx?RoomId=&NewsId=3910&MenuId=&langref=1&SplashId=>

I figur 1 er vist, hvad de enkelte kommuner fik for deres satsning, udtrykt som antallet af udlån til voksne og børn i 2009 (tallene er gjort sammenlignelige, ved at beregne antal udlån pr. 1000 voksne/børn i den enkelte kommune).

Figur 1: Udlån i udvalgte kommuner i 2009

Kilde: Biblioteksstyrelsens statistik

Ikke overraskende viser tallene, at man grundlæggende får, hvad man betaler for, men at det måske er børnene, der får det største udbytte, når indsatsen øges.

Bibliotekerne og besparelserne

Kommunalbestyrelsen ønsker, at Egedal skal være et udviklingsområde og attraktiv for både nye borgere og for nye erhvervsvirksomheder. En besparelse, som den der er foreslået, vil i højere grad tegne et billede af Egedal som en udkantskommune, ikke mindst sammenlignet med alle vore nabokommuner.

I biblioteksdebatten er der forslag om, at der opføres et nyt og spændende centralbibliotek i tilknytning til et kommende rådhus, hvor det skal være en del af kommunens udstillingsvindue og tiltrække nye borgere og virksomheder.

I Egedal Radikale Venstre kan vi ikke forstå sammenhængen mellem et nyt centralbibliotek til et tocifret millionbeløb og efterfølgende årlige husleje- og driftsomkostninger på adskillige mil. kr., og så de meget store besparelser, der ønskes gennemført på et budget, der i forvejen er meget lavt.

Det er medarbejderne i tæt sammenhæng med brugerne, der giver indholdet i biblioteksbetjeningen af borgerne. Det sidste, der er brug for, er stærkt øgede udgifter til husleje og drift af nye bygninger. Det vil yderligere reducere indholdet.

Ovenstående synspunkter vil også gælde for anvendelsen af Stenløses gamle Rådhus til bl.a. biblioteksformål, når det bliver ledigt, efter at et nyt Rådhus står færdigt. Det er en meget stor bygning, med en høj årlig husleje og øvrige driftsomkostninger. Det er ikke den rigtige model, til at nå de ønskede besparelser.

I Egedal Radikale Venstre er vi enige i, at kommunale besparelser er nødvendige i disse år. I vores budgetforslag for 2011-2014 har vi vist, at årlige besparelser på biblioteksområdet på 1 mil. kr. er nødvendige, men også tilstrækkelige.

Det er vores opfattelse, at der ligger et besparelspotentiale i en effektivisering af ledelsesstrukturen i kultur- og fritidsforvaltningen. Denne effektivisering må gennemføres forud for gennemførelse af besparelser på de udførende funktioner. Den resterende del af besparelsen på 1 mil. kr. skal ske på den samlede ramme for bibliotekerne, dog således at børneområdet i videst mulig omfang friholdes for besparelser, da dette område har stor betydning for en større gruppe børns læseindlæring.

En del af besparelserne foreslår vi gennemført som en justering af den betjente åbningstid samtidig med, at der indføres princippet om åbne biblioteker, som det i dag praktiseres på Ganløse bibliotek. Det har givet billigere drift og samtidig forøget udlånene med omkring 30%. Et opmuntrende resultat, der kan bygges videre på.

Gennem en slankere administrativ struktur og åbne biblioteker kan Egedal kommune nå de nødvendige besparelser.

Afslutning

Vi har i dag et moderne bibliotekstilbud til borgerne og samtidig de mindste biblioteksomkostninger pr. borger blandt hovedstadsområdets 28 kommuner.

Bibliotekerne spiller en unik rolle for at fremme børns læseslyst og læseevner. Den funktion er der brug for – den funktion skal vi styrke. Endelig skal vi styrke bibliotekerne som lokale kulturformidlere. Vi skal satse på decentrale tilbud og en lokal kulturpolitik. Her gør bibliotekerne i Egedal kommune det rigtig godt. Der er et godt fundament at bygge videre på.

Biblioteksstyrelsen har de seneste 2 år præsenteret 2 udvalgsarbejder om fremtidens biblioteker. I 2008 kom rapporten "Fremtidens biblioteksbetjening for børn", og her i 2010 er kommet rapporten "Folkebibliotekerne i videnssamfundet". Bibliotekerne i Egedal kommune følger flot op på de anbefalinger og den inspiration, der ligger i de rapporter, inden for de beskedne rammer, som de nuværende budgetter giver mulighed for. Med indførelsen af det åbne bibliotek i Ganløse, har vi været en foregangskommune. Det samme skal vi være, når det gælder nye muligheder for at bruge bibliotekerne til borgerservice i fremtidens digitale samfund.

Lad os værne om vore gode biblioteker og de aktive medarbejdere, der driver dem til gavn for alle os borgere.

Christian Friis Bach
Kommunalbestyrelsesmedlem
Egedal Radikale Venstre

Erik Mortensen
Formand
Egedal Radikale venstre